

LECTIO DIVINA

IR-RABA' HADD TAR-RANDAN

Sena C

Lq 15,1-3.11-32

Kuntest tas-silta

Il-kapitlu 15 ta' Luqa huwa innu ta' ferħ li jiċcelebra s-sejba ta' dak li kien mitluf. Huwa fformulat minn tliet parabboli, l-ewwel tnejn pjuttost qosra waqt li t-tielet waħda hi aktar elaborata. Il-kapitlu kollu jdur mal-verbi "titlef", "issib", "tifraħ", li huma ripetuti seba' darbiet. Il-kuntest ta' dawn il-parabboli huwa l-kritika li l-Farizej u l-kittieba jagħmlu lil Ġesù għax rawh jagħmilha mal-midinbin. Permezz ta' dawn il-parabboli Ġesù jrid joffri mod ġdid, mod differenti, ta' kif inħarsu lejn Alla u lejn ir-relazzjoni tagħna miegħu.

LECTIO - Lq 15,1-3.11-32

Il-pubblikani u l-midinbin kienu jersqu bi ħġarhom biex jisimgħuh. U kemm il-Farizej u kemm il-kittieba kienu jgemgmu u jgħidu: "Nies midinba jilqa' għandu dan u jiekol magħhom!"

Il-Farizej u l-kittieba jiskandalizzaw ruħhom għax jaraw lil Ġesù "jilqa' għandu" lill-midinbin (προσδέχεται), jġigifieri jdaħħalhom f'daru, fl-intimità tiegħu, u saħansitra "jiekol magħhom" (συνεσθίει αὐτοῖς), jġigifieri jidhol f'komunjoni profonda magħhom. Hawnekk naraw titwettaq digà l-missjoni ta' Ġesù li jingħaqad mal-midinbin biex jieħu fuqu l-mard tagħhom (Is 53,4-5). Iżda b'dan il-mod Ġesù qed jurina wkoll lill-Missier, "għani fil-ħniena" (Ef 2,4-5) li permezz ta' Ibnu l-waħdieni ġie jfittex lil uliedu mitlufa biex jerġa' jħabbibhom miegħu u jdaħħalhom lura f'daru. "Il-qalb ta' Kristu biss, li kienet taf l-għoli u l-fond tal-imħabba tal-Missier, setgħet turina l-kobor tal-ħniena ta' Alla b'mod hekk sempliċi u hekk sabiħ!" (KKK 1439). L-atteggjament tal-Missier, li qed jidher u jseħħ f'Ġesù, jissorprendi u jiskandalizza lill-bniedem għax imur 'il hemm minn kull immaginazzjoni jew aspettattiva umana. Quddiem din ir-rivelazzjoni ta' Alla, il-Farizej u l-kittieba, u magħhom kull bniedem, iridu jistaqsu: Alla bħal dan naċċettah jew le?

U Ġesù qabad u qalilhom din il-parabbola: Kien hemm raġel li kellu żewġ ulied...

Tlieta huma l-personaġġi tal-parabbola: missier u żewġ ulied. Il-missier huwa Alla li, dejjem matul l-istorja, b'halma fil-parabbola, juri lilu nnifsu b'hal missier u omm fl-istess ħin, liġi u m'habba, ġustizzja u ħniena. In-numru tnejn jindika l-bidu ta' ġemgħa kbira; iż-żewġ ulied jirrapprezentaw lill-bnedmin kollha. Midinbin jew ġusti, aħna lkoll ulied għalih, u għalhekk iħenn għal kulħadd u jagħlaq għajnejh għad-dnubiet tagħna (ara: Għerf 11,23).

L-iben iż-żgħir tal-parabbola jindika lill-bniedem li b'mod li jidher tbiegħed minn Alla, waqt li l-iben il-kbir, li josserva b'fedeltà l-liġi, jikkorrispondi perfettament għall-Fariżej u l-kittieba li lilhom Ġesù qed ikellem. It-tnejn li huma kellhom diffikultà fir-relazzjoni mal-missier.

L-iben iż-żgħir (15,12-24)

Meta kien għadu d-dar, l-iben iż-żgħir ma rnexxilux jagħraf u japprezza l-imħabba tal-missier; ħass li l-preżenza ta' missieru qed ittaqlu, tillimitah; ried ikun liberu, u ħaseb li jkun aħjar 'il bogħod minn missieru. Għalhekk iddeċieda li jitlaq u talab dak li kien imiss lilu mill-ġid. Il-missier qassmilhom "il-ġid" (bil-Grieg τὸν βίον – *ton bion*, tahom "ħajtu", dak li kellu biex jgħix). L-iben iż-żgħir "telaq... lejn pajjiż imbiegħed" u hemmhekk "berbaq ġidu kollu f'ħajja mtajjra"; berbaq il-ħajja li kien tah il-missier, il-komunjoni li kellu miegħu. Imma mingħajr il-komunjoni mal-missier, l-iben mhu xejn. "Mar daħal ma' wieħed minn dak il-pajjiż, (ħareġ mill-komunjoni mal-missier biex daħal f'komunjoni ma' wieħed għal kollox barrani) li baġhtu fir-raba' tiegħu jirgħa l-ħnieżer", simbolu tal-impurità fis-sens wiesa' tagħha. Dak kollu li mhuwix f'komunjoni ma' Alla huwa maħmuġ u jħammeġ lill-bniedem.

F'din id-distanza l-aktar imbiegħda mill-missier, l-iben iż-żgħir "daħal fih innifsu", *ftakar* min kien: iben, u x'kien tilef: ir-relazzjoni tiegħu mal-missier; kien tilef l-identità tiegħu u r-relazzjoni li żżomm ħajja din l-identità. "Kemmlavranti ma' missieri għandhom ħobz bix-xaba', u jien qiegħed hawn immut bil-ġuħ. Ħa nqum u mmur għand missieri..." Ċertament hija ambigwa l-motivazzjoni li għaliha jiddeċiedi li jerga' lura. Hija vera ndiema jew sempliċi bżonn? Lil Luqa dan ma tantx jinteressah; għalih din mhijiex l-istorja tal-ulied imma tal-missier! L-indiema tal-iben tista' anke ma tkunx perfetta, għax huwa l-Missier innifsu li jippurifikaha bl-imħabba u l-ferħ tiegħu. L-istess għal Ġesù: ma jinteressahx għalissa jekk dawk il-midinbin li qed jilqa' għandu u jiekol magħhom humiex diġà niedma jew le. Mhijiex l-indiema li twassal għall-imħabba, imma hija l-imħabba li twassal għall-indiema!

L-iben il-kbir (15,25-32)

Anke l-iben il-kbir, fiż-żmien kollu li fih kien id-dar ma' missieru, ma għarafx u ma apprezzax l-imħabba gratuwita tal-missier. Anzi, ħaseb li kien hu li qed jagħti xi ħaġa lil missieru għax, kif jgħidlu: "ili dawn is-snin kollha naqdik u kelmtiek ma ksirtielek qatt", u għalhekk jippretendi li l-missier għandu jħallsu: "qatt ma tajtni gidi lili biex nagħmel ikla u nifraħ ma' ħbiebi". B'hal dan l-iben, il-kittieba u l-Fariżej ta' żmien Ġesù u ta' kull żmien kellhom bżonn

jifhmu li l-imħabba tal-missier tibqa' dejjem don gratuwitu u mhux dritt akkwistat bl-opri personali. Għall-iben il-kbir, "il-virtù tiegħu saret għalih nassa, xkiel li ħbielu l-imħabba kompletament gratuwita li fiha kien jgħum kuljum" (André Louf).

Ir-relazzjoni tiegħu mal-missier ma kinitx waħda ta' iben imma ta' lsir, u għalhekk iħossu jiswa skont kemm jirnexxilu jagħmel biex jogħgob lil missieru (kompjaċenza) u li tagħha jkun jistħoqqlu l-premju. Fil-fond ta' qalbu l-iben il-kbir ukoll xtaq jagħmel bħal ħuh ("nagħmel ikla u nifraħ ma' ħbiebi") imma qatt ma kellu l-kuraġġ jagħmilha: mhux għax kien skopra mħabba akbar, imma għax kien attackkat miegħu nnifsu u mal-immagni tiegħu ta' "tifel bravu". U għex "dawn is-snin kollha" ħajja monotona, bierda, bla mħabba, ilsir tiegħu nnifsu. "Qatt" ma offenda esplicitament lil missieru ("kelmtek ma ksirtielek qatt"), imma "qatt" ma ħabbu jew ħassu maħbub minnu! "Qatt" ma feraħ!

Lil dan l-iben, il-missier irid jurih li hu jħobbu mhux għal dak li jagħmel, imma għal dak li hu, semplicement għax hu ibnu!

Il-missier (15,20-24.28-32)

Fir-realtà d-diskors tal-missier lill-iben il-kbir hu dak li ried jgħid liż-żewġ ulied. Bil-ġesti li juza fil-konfront tal-iben iż-żgħir qed jgħidlu eżattament dak li qed jgħid bil-kliem lill-iben il-kbir: "kulma hu tiegħi huwa tiegħek". Il-kompassjoni tiegħu ("tħassru" - ἐσπλαγχνίσθη) tindika l-qalb tal-omm, jew saħansitra l-ġuf tagħha, li titqanqal bil-ħniena għal uliedha. Fil-konfront tal-iben iż-żgħir din l-imħabba l-missier juriha f'dawk il-ġesti esaġerati: "kif kien għadu fil-bogħod missieru lemħu u tħassru, u b'ġirja waħda mar inxteħet fuq għonqu u biesu", mingħajr ma lanqas biss jagħtih ċans jagħmel l-istqarrija ta' dnuvietu. Il-Missier iħobb b'imħabba gratuwita u b'mod eċċessiv, 'il hemm minn kull regola ta' ġustizzja umana. Huwa quddiem din l-imħabba li l-iben iż-żgħir jista' jagħmel aħjar l-istqarrija tiegħu.

Jirnexxilu l-iben il-kbir jagħraf din l-imħabba? Kieku ma kienx l-iskandlu tal-imħabba tal-missier, l-iben il-kbir kien jibqa' magħluq fl-ingann tiegħu, fil-pretensjoni li jsalva bl-opri tiegħu, mingħajr ma jintebaħ kemm fir-realtà kien għadu 'l bogħod mill-missier. Imma se jaċċettaha l-iben il-kbir imħabba bħal din?... Se jidhol id-dar u jingħaqad mal-festa li l-missier ħejja għal ħuh... u għalih? Il-parabbola tibqa' miftuħa... Il-Missier jibqa' barra, jistenna sakemm l-aħħar iben tiegħu jidhol huwa wkoll. Kull bniedem, quddiem il-Missier li qed jitolbu bil-ħniena, irid jagħmel l-għażla tiegħu.

MEDITATIO

Min hu Alla għalija?... X'tip ta' relazzjoni għandi miegħu?... Kif inħossni quddiemu - midneb jew ġust?... Kif inħares lejn ħuti li forsi narahom jizbaljaw?... Kemm jien lest naċċetta l-iskandlu tal-imħabba ta' Alla?...

ORATIO - CONTEMPLATIO

Inpogġi lili nnifsi midneb quddiem il-Missier u nħallih jġri lejja, jħaddanni, jinxteħet fuqi, jimlieni bil-bews... semplicement għax jien ibnu!